مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد
دورهٔ هفتم، شماره ۴، شماره پیاپی۸، زمستان ۹۱
ص ۸۳-۷۳

بررسی نیازهای آموزش مداوم پرستاران بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی شهر یزد با استفاده از تکنیک دلفی

حمیده دهقانی[*1]، خدیجه دهقانی[2]، خدیجه نصیریانی[3]، علی دهقانی[4]، همایون بنادرخشان[5]

۱- کارشناسی ارشد پرستاری، مربی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد
۲- کارشناسی ارشد پرستاری، مربی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد
۳- دکترای پرستاری، استادیار، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد
۴- دکترای اپیدمیولوژی، مربی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد
۵- دانشجوی دکترای آموزش پزشکی، مربی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۵/۱۲ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۹/۱۴

چکیده

سابقه و اهداف: شناسایی نیازهای آموزشی، نخستین گام در برنامه ریزی آموزشی پرستاران و پیش نیاز یک برنامه آموزشی موثر است؛ لذا این بررسی به منظور تعیین نیازهای آموزشی پرسنل پرستاری بیمارستان‌های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی شهر یزد انجام گردیده است.

روش بررسی: این مطالعه مطالعه‌ای کیفی پیمایشی است که به روش نیازسنجی دلفی نیازهای آموزشی پرستاران شاغل در بیمارستان‌های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی شهر یزد در چهار مرحله بررسی شد.

یافته‌ها: تمامی پاسخگویان در ۲۶ مورد به عنوان نیازهای آموزشی تخصصی و ۱۷ مورد نیاز آموزشی عمومی به توافق رسیدند که اولویت نیازهای تخصصی به ترتیب: احیاء قلبی ریوی، مراقبت ویژه، کار با دستگاه‌ها و تجهیزات بخش و اولویت نیازهای آموزشی عمومی شامل: مسائل حقوقی در پرستاری، کنترل عفونت، مدیریت در پرستاری بوده است.

نتیجه‌گیری: از یافته‌های این تحقیق می‌توان در تدوین برنامه‌های آموزش مداوم پرستاران استفاده نمود و در نهایت موجب ارتقاء عملکرد پرستاران و در نتیجه مراقبت بهتر از بیماران شد.

واژه‌های کلیدی: نیاز سنجی، آموزش مداوم پرستاران، تکنیک دلفی

[*] (نویسنده مسئول)؛ تلفن: ۰۳۵۱-۸۲۴۱۷۵۱، آدرس الکترونیکی: hamide.dehghani@yahoo.com

This paper should be cited as:
Dehghani H, Dehghani Kh, Nasiriani Kh., Dehghani A, Banaderakhshan H. ***Educational need assessment of nursing personnel of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences using Delphi method.*** Journal of Medical Education and Development. 2013; 7(4): 73-83

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-20]

مقدمه

آگاهی از اصول علمی و عملی شرط لازم برای ورود به هر حرفه است (۱). پیشرفت روزافزون علم و تکنولوژی تغییرات وسیعی را در عرصه ارائه خدمات بهداشتی درمانی ایجاد کرده است که موجب نیاز به بازآموزی در جهت حفظ صلاحیت‌ها و توانمندی‌های شغلی گردیده است (۲). در بین کارکنان شاغل در مراکز بهداشتی درمانی، آموزش مداوم پرستاران از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. چرا که آن‌ها نقش حیاتی در سیستم بهداشتی درمانی دارند (۳). برخی از صاحب‌نظران، کمبود آموزش علمی و فاصله بینی تئوری و بالینی را در پرستاری گزارش نموده‌اند. در حالیکه برآورده ساختن نیاز آموزشی پرستاران موجب ارائه مراقبت با کمیت و کیفیت عالی می‌گردد (۴) که خود موجب تسریع در روند درمان و بهبودی بیمار گردیده و احساس اطمینان و اعتماد را در هنگام ارائه مراقبت افزایش می‌دهد و به دنبال آن اضطراب و تنش شغلی را کاهش خواهد داد (۵). در صورتی که عدم وجود آگاهی و مهارت کافی در این افراد بعضاً باعث بروز اتفاقات ناگواری گردیده است که جبران آن دشوار و گاه حتی غیر ممکن است (۶) و در کل نارضایتی را در سیستم به وجود می‌آورد (۷). پرستاران به عنوان سفیران سلامتی باید به فکر به روز کردن علم و هنر خود باشند (۸). یکی از روش‌های بهسازی نیروی انسانی، آموزش مداوم است که باعث بهبود سطح دانش و مهارت پرسنل پرستاری می‌گردد (۹). اولین قدم در طراحی یک برنامه آموزشی، بررسی نیاز آموزش است که متأسفانه اغلب فراموش می‌شود (۱۰). برنامه‌ریزی آموزش که با شناسائی صحیح نیازها انجام پذیرد از دوباره کاری جلوگیری کرده و برنامه‌های انتخابی با کیفیت و کمیت مناسب‌تر برگزار می‌گردد (۱۱).

نیازسنجی جزو جدایی ناپذیر برنامه‌ریزی استراتژیک محسوب می‌شود که طی این فرآیند نیازها مشخص شده و بر حسب اولویت برای تحقق آن‌ها اقدام می‌شود (۱۲). در حال حاضر این نیازها به روش‌های سلیقه‌ای و غیر مدون ارزیابی می‌گردد (۱۳). از جمله الگوهای نیازسنجی، تکنیک دلفی، فیش بول، تل استار می‌باشد که در حقیقت تکنیک‌های توافق سنج می‌باشد (۱۴). یکی از معتبرترین روش‌های نیازسنجی، تکنیک دلفی است. زیرا نظرات افراد طی چند مرحله بررسی می‌شود (۱۵) که این یک روش توافق محور است (۱۳). تکنیک دلفی برای اولین بار توسط دالکی و هلمرد ۱۹۶۳ در سال ۱۹۵۰ برای کمپانی زند تدوین شد. در این تکنیک نظرات گروه‌ها بدون حضور افراد در کنار هم در محل معینی و از راه دور بررسی می‌شود؛ و آنچه که مورد توافق همه قرار می‌گیرد، نیاز را تشکیل می‌دهد (۱۶-۱۴).

به طور خلاصه تکنیک دلفی با استفاده از سؤال اجرا می‌شود که به صورت تدریجی و مرحله به مرحله به افراد داده می‌شود و توسط نیازسنج مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد و در طرح سؤالات بعدی مورد استفاده قرار می‌گیرد. این کار در چند مرحله پشت سر هم انجام می‌گیرد تا افراد به یک نقطه توافق در حدود نیازها دست یابند (۱۷،۱۸) نتایج مطالعه‌ای نشان داد محتوای آموزشی گروه‌های هدف بالینی بر اساس نیازهای واقعی و عملکرد آنان انتخاب می‌گردد (۱۹). بررسی نیازهای آموزشی مدیران پرستاری نشان داد، تغییر سرفصل درس مدیریت پرستاری در برنامه آموزش مداوم باید مورد توجه قرار گیرد (۲۰). همچنین نتایج تحقیقات دیگر مبیّن این نتیجه است که بازنگری در موضوعات آموزشی و تغییر در برنامه‌های آموزشی پرستاران ضروری است (۲۱) عباس زاده و همکارانش در بررسی نیازهای آموزشی مدیران پرستاری بیمارستان‌های دولتی با استفاده از تلفیق دو روش دلفی و تجزیه و تحلیل شغلی نیاز آموزش مدیران پرستاری را در دو دسته فردی و سازمانی قرار دادند (۲۲). والدز نیز در سال ۲۰۰۸ اولویت نیاز آموزش پرستاران را با استفاده از متد دلفی در ۵۰ پرستار بخش اورژانس با تجربه بالینی و آموزشی بررسی کرد و اولویت نیازهای آموزشی را به ترتیب تفکر انتقادی، صلاحیت و توانایی جهت مراقبت پرستاری، تریاژ، مراقبت فوریت اطفال، ایمنی بیمار به دست آورد (۲۳). گیبسون طی تحقیق خود با استفاده از تکنیک دلفی نیاز

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-20]

آموزش مداوم حرفه‌ای پرستاران را مراقبت بالینی اولیه و پایه، پرستاری تخصصی، نقش‌های متغیر، مدیریت مراقبت بیمار، روش تحقیق و بهبود عملکرد بالینی دریافت (۲۴). با توجه به تحقیقات و نظر به اهمیت آموزش کارکنان و تعیین نیازهای آموزشی پرستاران، پژوهشگران بر آن شدند تا پژوهشی با هدف تعیین نیازهای آموزش مداوم پرستاران بیمارستان‌های آموزشی علوم پزشکی شهید صدوقی شهر یزد انجام دهند.

روش بررسی

مطالعه از نوع کیفی پیمایشی است که با استفاده از تکنیک نیازسنجی دلفی نیازهای آموزشی پرستاران طی ۴ مرحله متوالی مورد بررسی قرار گرفت. با استفاده از فن نیازسنجی دلفی و به روش نمونه‌گیری سرشماری نیازهای آموزش مداوم کلیه پرستاران کارشناس شاغل در بیمارستان‌های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی شهر یزد (افشار، شهید دکتر رهنمون، شهید صدوقی، سوختگی) که رسمی، قراردادی بوده و سابقه کار بیش از ۲ سال داشتند، مورد بررسی قرار گرفتند. در این پژوهش، پرسنل (طرحی، کار دانشجویی و یا پرسنلی که به صورت اضافه کار کمتر از ۸۰ ساعت در بخش بودند) حذف شدند. از تعداد ۲۱۰ نفر پرستار واجد شرایط، حدود ۱۹۴ نفر پرسشنامه را تکمیل کردند. شرکت در مراحل پژوهش اختیاری بود.

مرحله (راند) اول: با سؤال باز که نیاز آموزشی شما چیست؟ مطرح گردید و پس از جمع آوری پاسخ‌ها و تجزیه تحلیل آن‌ها پاسخ‌هایی که مفهوم یکسانی داشتند، در یک عنوان جاسازی گردید.

مرحله (راند) دوم: نیازها بر اساس تکرار (فراوانی) و بر اساس بخش‌های محل کار تقسیم بندی شدند و پرسشنامه جدید طراحی شد و جهت درجه‌بندی اهمیت هر نیاز از ۱ تا ۱۰ (۱ بالاترین) و (۱۰ کم‌ترین اهمیت) مجدداً جهت بازخورد نتایج و موافقت به واحدها ارسال گردید و نتایج حاصل از این مرحله مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. سپس با محاسبه مجموع فراوانی هر نیاز ضربدر درجه اهمیت آن و تقسیم بر تعداد نفرات، میانگین درجه اهمیت هر نیاز به دست آمد و هیچ‌کدام از موارد حذف نشد.

بخش‌ها به علت تنوع و تعداد زیاد به چند بخش کلی بر اساس نوع کار بخش تقسیم بندی شدند:

بخش‌های داخلی ۱، داخلی ۲ عفونی در دسته (بخش داخلی) و تمامی بخش‌های جراحی عمومی، ارولوژی، جراحی اعصاب، ارتوپدی، جراحی چشم در دسته (بخش جراحی) و تمامی بخش‌های ای سی یو جنرال ای سی یو قلب ای سی یو اعصاب و دیالیز در دسته (بخش ویژه) و بخش‌های سی سی یو، اورژانس، سوختگی، اتاق عمل و دفتر پرستاری به دلیل مجزا بودن و واحد بودن در دسته جداگانه خودشان قرار گرفتند. ۳۱ نفر بخش جراحی، ۱۴ نفر بخش داخلی، ۱۸ نفر قلب،۴۷ نفر سی سی یو،۱۴ نفر اورژانس،۷ نفر سوختگی، ۸ نفر اتاق عمل،۴۳ نفر ویژه و ۱۲ نفر دفتر پرستاری پرسشنامه را تا مراحل آخر نیازسنجی تکمیل نمودند. پرسشنامه، طراحی شد و نیازهای آموزشی اولویت‌بندی شد. به علت تعدد و تنوع، نیازها به دو دسته: نیاز تخصصی (اختصاصی مراقبت پرستاری هر بخش) و عمومی (غیراختصاصی به مراقبت پرستاری هر بخش) تقسیم شدند.

مرحله (راند) سوم: نیازها بر اساس میانگین و درجه اهمیت اولویت‌بندی گردید و جهت رسیدن به سطح توافق حداکثر مجدداً به واحدها ارسال شد تا نظر موافق خود را اعلام نمایند (درصد توافق و اجماع ۸۰٪ تعیین شد) و پرسشنامه مجدد بر اساس نتایج مرحله دوم با لیست‌بندی کردن نیازها بر حسب درجه اهمیت تنظیم گردید و اولویت نیازهای آموزشی تعیین گردید.

مرحله (راند) چهارم: اولویت نیازهای آموزشی مشترک تخصصی هر ۹ بخش بررسی و پرسشنامه جدید طراحی شد تا مجدداً به واحد ارسال شود و نظر توافق خود (سطح اجماع ۸۰ درصد) را به اولویت و اهمیت نیازهای مشترک تخصصی اعلام نمایند. روش محاسبه اولویت درجه اهمیت هر نیاز به فراوانی درجه اهمیت نیاز × درجه اهمیت تقسیم بر تعداد بخش بود. عدد کمتر نشانه درجه اهمیت بالاتر بود که در

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-20]

تمامی مراحل پژوهش جهت ایجاد انگیزه برای تکمیل پرسشنامه به صورت حضوری به سرپرستاران بخش‌ها تحویل داده شد.

یافته‌ها

از تعداد ۲۱۰ نفر کل واجد شرایط پژوهش، تعداد ۱۹۴ نفر پرسشنامه پژوهش را تا مرحله آخر نیازسنجی تکمیل نمودند. تعداد ۱۴۴ نفر زن (۷۴/۲۳ درصد) و ۵۰ نفر مرد (۲۵/۷۷ درصد) و با میانگین سابقه کار ۱۲/۸۴ سال و انحراف معیار +-۵ و میانگین سن ۳۴/۵۷ سال و انحراف معیار +-۶ در این پژوهش شرکت کردند.

مرحله اول: نیاز آموزشی عمومی:

با بررسی پاسخ‌ها ۱۷ مورد نیاز آموزشی مشترک عمومی به ترتیب شامل، مهارت هفت‌گانه کامپیوتر ICDL، ارتباط با بیمار، آموزش به بیمار، زبان انگلیسی، مدیریت در پرستاری، روش تحقیق، ارتقاء کیفیت، کنترل عفونت بیمارستان، احکام اسلامی در مراقبت از بیمار، روانخوانی قرآن به دست آمد (جدول ۱).

نیازهای آموزشی تخصصی:

بخش داخلی: به ترتیب: احیاء قلبی ریوی، پرستاری بیماری‌های کلیه ریه غدد، بیماری‌های گوارشی، تفسیر الکتروکاردیوگرام قلبی، تفسیر آزمایش‌ها، کار با دستگاه‌های بخش، فارماکولوژی. بخش جراحی: فارماکولوژی، مراقبت‌های جراحی، احیاء قلبی ریوی، روش‌های خون‌گیری رگ‌گیری، تفسیر گاز خون شریانی، ترانسفوزیون خون، گزارش نویسی، روش‌های نوین پانسمان، بخش سوختگی: فوریت در سوختگی، مراقبت ویژه، احیاء قلبی ریوی، پرستاری سوختگی، مراقبت قلبی، روش‌های نوین پانسمان، فارماکولوژی، ترانسفوزیون خون واحد دفتر پرستاری: کار با دستگاه‌ها، روش‌های جدید مدیریت، بازآموزی مدون ویژه سی سی یو، آی سی یو، ایدز، احیاء قلبی ریوی، فارماکولوژی، مراقبت قبل و بعد از جراحی‌ها، گزارش نویسی، بخش سی سی یو: تفسیر نوار قلبی، احیاء قلبی ریوی،فارماکولوژی،کار با دستگاه‌های بخش، آریتمی‌ها، تفسیر گاز خون شریانی، بازآموزی مدون سی سی یو، بخش‌های ویژه: بازآموزی مدون آی سی یو، احیاء قلبی ریوی، کار با دستگاه‌های بخش، اینتوباسیون، تفسیر سی‌تی‌اسکن و گرافی ریه، تفسیر گاز خون شریانی، تفسیر نوار قلبی، بخش اتاق عمل: احیاء قلبی ریوی،روش‌های ضدعفونی وسایل هوا، استریلیزاسیون، فارماکولوژی، روش‌های نوین پرستاری، کار با دستگاه‌ها مراقبت جراحی، بخش قلب: کار با دستگاه‌ها، تفسیر نوار قلبی، احیاء قلبی ریوی، تفسیر گاز خون شریانی، پیس میکر، فارماکولوژی، علامت شناسی بیماری ، روش‌های نوین پرستاری بخش اورژانس: اینتوباسیون، تفسیر نوار قلبی، تفسیر سی‌تی‌اسکن گرافی ریه، احیاء قلبی ریوی، آریتمی، انواع شکستگی، آتل، کار با دستگاها

نتایج نیاز سنجی مرحله دوم: اولویت درجه اهمیت نیازهای آموزش عمومی:

حقوق در پرستاری، کنترل عفونت بیمارستان، مدیریت در پرستاری، مهارت هفت‌گانه کامپیوتر ICDL، زبان انگلیسی، روش‌های تن آرامی، اخلاق در پرستاری، آموزش به بیمار ، قوانین و مقرارت در پرستاری تعیین گردید (جدول۱).

اولویت درجه اهمیت نیازهای آموزشی تخصصی:

بخش داخلی: احیاء قلبی ریوی، روش نوین در پرستاری، روش کار با دستگاه‌های بخش به ترتیب از درجه اولویت بالاتری برخوردارند و تفسیر گرافی ریه و سی‌تی‌اسکن کم‌ترین اهمیت را داشتند بخش جراحی: احیاء قلبی ریوی، مراقبت ویژه، بیماری‌های واگیر، مراقبت ضربه سر از درجه اهمیت بالاتری برخوردار بودند بخش سوختگی: مراقبت سوختگی، مراقبت ویژه، احیاء قلبی ریوی درجه اولویت بالاتر و یکسانی داشتند واحد دفتر پرستاری: روش مدیریت جدید، فوریت در پرستاری، روش کار با دستگاه‌ها از درجه اولویت بالاتری برخوردار بودند بخش سی سی یو: احیاء قلبی ریوی، تفسیر نوار قلب، روش کار با دستگاه‌ها درجه اهمیت بالاتری داشتند بخش ویژه: احیاء قلبی ریوی، بازآموزی مدون ویژه، اینتوباسیون درجه اولویت بالاتری داشتند بخش اتاق عمل: احیاء قلبی ریوی، روش‌های ضدعفونی هوا، وسایل و روش نوین پرستاری درجه اهمیت بالاتر داشتند بخش قلب: روش

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-20]

کار با دستگاه‌ها ،احیاء قلبی ریوی، مراقبت در بیماری قلبی ، فارماکولوژی درجه اهمیت بالاتر داشتند بخش اورژانس: تفسیر نوار قلب، اینتوباسیون، احیاء قلبی ریوی درجه اهمیت بالاتری داشتند.

مرحله سوم نیازسنجی دلفی: نیاز آموزش عمومی:

کلیه اولویت نیازهای آموزش عمومی پرستاران (۱۷ مورد) با ۱۰۰٪ توافق مورد تایید قرار گرفت (جدول ۱).

نیاز آموزشی تخصصی: کلیه اولویت نیازهای آموزشی تخصصی بخش‌های جراحی، سوختگی، داخلی، دفتر پرستاری و اورژانس با ۱۰۰٪ توافق مورد تأیید قرار گرفت. سطح توافق اولویت نیازهای بخش سی سی یو، قلب، اتاق عمل، ویژه در جدول نشان داده شده است که تعدادی از اولویت‌ها با سطح توافق بالای ۸۰٪ تایید شد و مابقی موارد ۱۰۰٪ مورد موافقت قرار گرفت.

جدول ۱: نیازهای آموزش عمومی پرستاران (۱۹۴ نفر)

ردیف	مرحله اول اولویت نیاز آموزشی	مرحله دوم اولویت درجه اهمیت	مرحله سوم درجه توافق
۱	ICDL	۴	٪۱۰۰
۲	ارتباط با بیمار	۹	٪۱۰۰
۳	اصول آموزش به بیمار	۷	٪۱۰۰
۴	زبان انگلیسی	۵	٪۱۰۰
۵	مدیریت در پرستاری	۳	٪۱۰۰
۶	روش تحقیق	۱۴	٪۱۰۰
۷	ارتقاء کیفیت	۱۰	٪۱۰۰
۸	کنترل عفونت بیمارستان	۲	٪۱۰۰
۹	احکام اسلامی در مراقبت	۱۵	٪۱۰۰
۱۰	قرآن- تجوید	۱۳	٪۱۰۰
۱۱	قوانین و مقررات پرستاری	۸	٪۱۰۰
۱۲	بهداشت حرفه‌ای	۱۱	٪۱۰۰
۱۳	روش‌های تن آرامی	۵	٪۱۰۰
۱۴	اخلاق در پرستاری	۶	٪۱۰۰
۱۵	حقوق در پرستاری	۱	٪۱۰۰
۱۶	ورزش	۱۲	٪۱۰۰
۱۷	عقیدتی سیاسی	۱۶	٪۱۰۰

مسائل حقوقی در پرستاری ،کنترل عفونت ،مدیریت در پرستاری درجه اهمیت بالاتر داشتند.

مرحله چهارم نیازسنجی آموزشی:

نیازهای آموزشی تخصصی مشترک کل بخش‌ها ۲۶ مورد بر اساس فراوانی به دست آمد. سپس فراوانی درجه اهمیت هر نیاز در درجه اهمیت آن ضرب و تقسیم بر تعداد بخش‌ها گردید تا میانگین درجه اهمیت آن مشخص گردد. سپس به واحدها جهت توافق به درجه اهمیت نیازهای مشترک ارسال شد که ۱۰۰٪ موارد تأیید گردید (جدول ۲).

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-20]

جدول ۲: اولویت نیاز آموزشی تخصصی مشترک کلیه بخش‌ها –مرحله چهارم (تعداد ۹ بخش)

ردیف	نیازهای آموزشی	فراوانی تکرار	اولویت درجه اهمیت	درجه توافق
۱	CPR	۹	۱	٪۱۰۰
۲	مراقبت ویژه	۳	۲	٪۱۰۰
۳	کار با دستگاه‌ها	۸	۳	٪۱۰۰
۴	بیماری قلبی و مراقبت	۳	۴	٪۱۰۰
۵	انتیوباسیون	۵	۵	٪۱۰۰
۶	فوریت در پرستاری	۴	۶	٪۱۰۰
۷	تفسیر ECG	۷	۷	٪۱۰۰
۸	روش‌های نوین پرستاری	۷	۸	٪۱۰۰
۹	فارماکولوژی	۹	۹	٪۱۰۰
۱۰	آریتمی‌ها	۵	۱۰	٪۱۰۰
۱۱	شوک	۴	۱۱	٪۱۰۰
۱۲	بیماری واگیر	۵	۱۲	٪۱۰۰
۱۳	تفسیر ABG	۵	۱۳	٪۱۰۰
۱۴	اختلال آب و الکترولیت	۳	۱۴	٪۱۰۰
۱۵	سرم تراپی	۳	۱۵	٪۱۰۰
۱۶	گزارش نویسی	۵	۱۶	٪۱۰۰
۱۷	پذیرش ترخیص انتقال	۳	۱۷	٪۱۰۰
۱۸	فوریت دیابت	۴	۱۸	٪۱۰۰
۱۹	تغذیه رژیم	۴	۱۹	٪۱۰۰
۲۰	مراقبت شنت	۴	۱۹	٪۱۰۰
۲۱	تفسیر گرافی ریه- سی‌تی‌اسکن	۵	۲۰	٪۱۰۰
۲۲	ترانسفوزیون خون	۳	۲۱	٪۱۰۰
۲۳	مراقبت‌های جراحی	۵	۲۲	٪۱۰۰
۲۴	شیمی درمانی	۳	۲۳	٪۱۰۰
۲۵	آناتومی فیزیولوژی	۳	۲۳	٪۱۰۰
۲۶	تفسیر آزمایشات	۴	۲۴	٪۱۰۰

احیاء قلبی ریوی، مراقبت ویژه، روش کار با دستگاه درجه اهمیت بالاتر داشتند.

بحث

کلیه واحدها در ۲۶ عنوان اولویت نیاز آموزش به توافق رسیدند که می‌توان جهت رفع این نیازهای آموزشی از روش‌های متنوع برنامه ریزی آموزشی استفاده نمود. البته طولانی شدن و برگشت متوالی پرسشنامه‌ها و تکمیل آن باعث خستگی پرستاران شد که با پیگیری مکرر پژوهشگر و ایجاد انگیزه به صورت حضوری پرسشنامه‌ها تا مراحل آخر تکمیل گردید.

از ۲۶ نیاز آموزشی به دست آمده، احیاء قلبی ریوی، مراقبت‌های ویژه، روش کار با دستگاه‌ها و تجهیزات بخش، بیماری‌های قلبی و مراقبت از آن، انتیوباسیون تئوری و عملی،

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-20]

فوریت در پرستاری، تفسیر الکتروکاردیوگرافی، روش‌های نوین پرستاری، مراقبت‌های داروئی (فارماکولوژی)، آریتمی ها از عناوین مهم اولویت‌های آموزشی مشترک تخصصی پرستاران می‌باشد که تعدادی از آن‌ها از جمله احیای قلبی ریوی، روش کار با دستگاه‌ها، تفسیر الکتروکاردیوگرافی، فارماکولوژی با اولویت‌های نیازسنجی آموزش مدیران پرستاری دانشگاه علوم پزشکی جهرم که با استفاده از تکنیک دلفی توسط حجت سال ۸۷ انجام گرفت، هماهنگ می‌باشد (۸).

با توجه به اولویت مهم و درجه یک احیای قلبی ریوی، ضرورت برنامه‌ریزی منسجم، متوالی، تئوری و عملی در کلیه واحدهای پرستاری آشکار می‌شود. برنامه‌های آموزش مداوم پرستاران بیانگر آنست که احیای قلبی ریوی مرتباً آموزش داده شده است، لیکن بهتر است در نحوه برگزاری آن تغییراتی اعمال شود. ازجمله: فرصت بیشتر برای تمرین و تکرار شرکت کنندگان و برگزاری کارگاه عملی با تعداد افراد کمتر برای یادگیری بیشتر اهمیت دارد. احساس نیاز پرستاران به این موضوع شاید بتوان بدین دلیل دانست که آن‌ها در شرایط اورژانسی و مراقبت‌های حاد اولین نفر هستند که بر بالین بیمار حاضر می‌شوند و آگاهی و روزآمد بودن اطلاعات در این باره ضروری می‌باشد. در تحقیق مارشال و همکارانش، اولویت‌های آموزشی مانند تفسیر نوار قلب و احیای قلبی ریوی نیز مورد تایید قرار گرفته است (۲۶). این موارد با مهارت‌های دیگر جزو موضوعاتی است که از طرف انجمن پرستاری واشنگتن جزو اولویت آموزشی مداوم پرستاران در سال ۲۰۰۹ قرار گرفت (۸).

کار با دستگاه‌ها و تجهیزات بخش از قبیل: مانیتورینگ، الکتروشوک، ونتیلاتور جزو اولویت‌های نیاز مهم به دست آمده در این پژوهش می‌باشد. با توجه به کثرت و تنوع تجهیزات بخش و پیشرفت تکنولوژی مورد استفاده در پزشکی این نیاز مبرم می‌باشد. آموزش صحیح استفاده از وسایل در بخش می‌تواند باعث ارتقاء سطح خدمات پرستار گردد. محمدی و حجت در تحقیق خود نیز به اولویت این نیاز دست یافته و یادآوری نمودند که مدیران پرستاری باید پرسنل را با تجهیزات بخش و روش‌های ضدعفونی و نگهداری آن‌ها آشنا نمایند (۲۱-۸). بازآموزی مدون ویژه و فوریت‌های پرستاری نیز از نیازهای مهم به دست آمده در این پژوهش است. با توجه به تخصصی بودن این بخش‌ها و اختصاصی بودن مراقبت، ضرورت این نیاز مشخص می‌گردد. این نیازها با نیازهای به دست آمده از تحقیق والدز که اولویت نیاز آموزش در پرستاران اورژانس را با استفاده از متد دلفی تفکر انتقادی، تریاژ، مراقبت فوریت بیمار تعیین کرد هماهنگی دارد (۲۳). کارول در سال ۲۰۰۴ با استفاده از روش دلفی اولین اولویت نیازهای آموزشی پرستاران را به ترتیب :تریاژو مراقبت بیمار بدحال به دست آورد (۱۷) مراقبت داروئی و فارماکولوژی و شناخت داروها و عوارض آن نیز از عناوین مهمی است که در این تحقیق به دست آمد که با نتایج به دست آمده از تحقیق حجت، همخوانی دارد (۸) .دارو دادن و مراقبت داروئی و شناخت عوارض جانبی آن‌ها به دلیل تولید و کاربرد داروهای متنوع و جدید در بالین مورد اهمیت می‌باشد. روش‌های نوین پرستاری نیز بسیار مهم تلقی شده است که پرستاران علاقه‌مند هستند روش‌های جدید پرستاری را کسب نمایند و آن را در مراقبت از بیماران اجرا کنند. تمامی نیازهای اعلام شده می‌تواند راه‌گشای تغییر در برنامه درسی دانشکده پرستاری باشد و جنبه‌های آموزش تئوری عملی دانشجویان پرستاری را ارتقا دهد. این موارد با تحقیق کاتلین همخوانی دارد (۲۷).

اولویت‌های آموزش عمومی حاصل از این پژوهش از جمله: حقوق پرستاران، کنترل عفونت در بیمارستان، مدیریت در پرستاری، ICDL، زبان انگلیسی، روش‌های تن آرامی، اخلاق در پرستاری، اصول آموزش به بیمار، قوانین و مقررات در پرستاری و ارتباط با بیمار می‌باشد در تحقیق عباس زاده و همکارانش در بررسی نیازهای آموزشی مدیران پرستاری نیازهای سازمانی آنان شامل IT، اخلاق و قانون در پرستاری، مدیریت بحران، کنترل عفونت، مدیریت استرس، مهارت ارتباطی، روش تصمیم‌گیری و حل مسئله و مدیریت زمان بود. که با نتایج پژوهش حاضر هماهنگی دارد (۲۲) گیبسون نیز

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-20]

با استفاده از تکنیک دلفی برای تعیین نیاز آموزش مداوم حرفه‌ای پرستاران مدیریت و آموزش به بیمار را جزو نیازهای آموزشی پرستاران تعیین نمود (۲۴) کارول در تحقیق خود مهارت ارتباطی را به عنوان نیاز آموزشی پرستاران دریافت (۱۷).

چون آموزش کارکنان از مهم‌ترین وظایف مدیران هر سازمان می‌باشد (۲۸) لازم است دفاتر پرستاری بیمارستان‌ها، مسئولین پرستاری معاونت درمان دانشگاه، مسئولین آموزش مداوم و دانشکده پرستاری به این عناوین جهت برگزاری آموزش و پژوهش‌های مختلف سمینار، کارگاه، بحث، فیلم توجه بیشتری کنند و در برنامه‌های کوتاه مدت و بلند مدت آموزش قرار دهند.

نتیجه‌گیری

تدوین برنامه‌های آموزش مداوم بر اساس اولویت نیازهای آموزش عمومی و تخصصی پرستاران از اهمیت ویژه برخوردار است و با به کارگیری نتایج حاصل از این پژوهش می‌توان از دوباره کاری در آموزش و یا آموزش مواردی که چندان نیاز نیست و باعث صرف وقت و هزینه پرسنل می‌شود اجتناب کرد. به عبارتی برنامه‌های آموزشی زمانی می‌تواند موجب پیشرفت نیروی انسانی گردد که مبتنی بر نیازهای آموزشی آنان باشد و این مسئله موجب پیشرفت عملکرد پرستاران و ارتقاء بهبودی بیماران خواهد شد.

نتایج حاصل از این تحقیق، اولویت‌های آموزش عمومی و تخصصی پرسنل پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد را که مهم‌ترین آن‌ها: احیاء قلبی ریوی، مراقبت‌های ویژه، مسائل حقوقی در پرستاری، کنترل عفونت بود تعیین نمود.

سپاس و قدردانی

این پژوهش حاصل طرح تحقیقاتی مصوب شورای پژوهشی دانشکده پرستاری و مامایی شهید صدوقی یزد می‌باشد. بدینوسیله از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی یزد و کلیه اعضاء شورای پژوهشی دانشکده پرستاری و کلیه همکاران و مدیران پرستاری بیمارستان‌ها و پرستاران محترم که مرا در انجام این پژوهش یاری نمودند، سپاسگزاری می‌گردد.

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-20]

References

1- Taylor C, Lillis C, lemon P, Lynn P. Fundamental of nursing: the art and science of nursing care. 6th Ed. Boston. Lippincott Williams and Wilkins, 2008.

2- Hays RB, Smith DM ,Raasch BA,Veitch PC, Jacobs H. Improving Educational needs' assessment for general practitioners. Australian Family Physician. 1999; 28(11), 1196-8.

3- Courtemanche BM. Determining educational needs of staff nurses: an assessment tool for nurse educator. The Journal of Continuing Education in Nursing. 1995; 26(3), 108-9.

4- Norman GR, Shannon SI, Marrian ML. The need for needs' assessment in continuing medical education. BMJ. 2004; 328(7446), 999-1001.

5- Tumulty, G. Educational needs of nurse administrators in the Middle East. J Nurs Adm. 2001; 31(8)386-90.

6-Cogdill K.W. Information needs and information seeking primary care: A study of nurse practitioner. Journal of the Medical Library Association. 2003; 91(2), 203-15.

7- Grant J. Learning needs assessment assessing the need. BMJ. 2002, 12(324),156-9.

8- Hojat M. Needs' assessment of nursing personal of Jahrom University of Medical Sciences using Delphi technique in 2008. Iranian Journal of Medical Education. 2011; 10(4):464-6. [Persian]

9- Hawkins JW, Burkes PJ, Steinberg S. Integrating practice issues in managed care into the curriculum: A Delphi study. Journal of the American Academy of Nurse Practitioners. 2007; 18(12) 582-90.

10- Caty S, Tilleczek K, Pong R, Michel I, Lemieux S. Continuing education needs of nurse practitioners in rural Ontario. Accessed: 13/06/2012. URL:www.laurentian.ca/cranhr.2004.

11- Fathi-Vajargah K. Lesson planning. 1ST Ed.Tehran, Iran Zamin 1998.

12- Kafman R ,Herman j. Strategic planning in education. Translated by: Mashayekh F, Bazargan A. Tehran. Madraseh Press, 1995.

13- Yarmohammadian MH, Bahrami S, Foroughiabari, AA. Health managers and prefer methods of needs' assessment. Iranian Journal of Medical Education. 2003;3(1 (9), 71-78.[Persian]

14- Yazdankhah MR, Kamali F, Sharifi SH, Moetamed N, Hajinejad F. Determining nursing research priorities according to viewpoints of nurses in Bushehr city: A Delphi method study. Medical Journal of Bushehr University. 2008; 10(2):182-9. [Persian]

15- Aminoroaya M, Yarmohamadian MH, Yousefy AR. Educational needs of education experts in Esfahan. Iranian Journal of Medical Education. 2002; 2(2):5-13. [Persian]

16- Moreno-Casbas T, Martin- Arribas C, Orts-Cortes I, Comet- Cortes P. Identification of priorities for nursing research in Spain: a Delphi Study. J Advan Nurs. 2001; 35(6), 857-63.

17- Carroll L. Clinical Skills for nurses in medical assessment units. Nursing Standard. 2004;18(42): 33-40.

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-20]

18- Lofmark A, Thorell- Ekstrand I. An assessment form for clinical nursing education: A Delphi study. J Advan Nurs. 2004; 48(3): 291-8.

19- Zynalou A, Shirazi M, Alaeddini F, Tofighi H, Pajoumand A, Seyrafi H. Determination of the topics and content of CME programs in five selected subjects. Iranian Journal of Medical Education. 2009; 8(2) 255-62. [Persian]

20- Azimian J. Educational needs of nursing managers about quality assurance of nursing care in Qazvin. The Journal of Qazvin University of Medical Sciences. 2002; 6(2),75-80. [Persian]

21- Mohammadi MA, Dadkhah B. Continuous medical education from view of nursing personal working in Ardabil hospital. J Ardabil University of Medical Sciences. 2005; 5(3),271-277.[Persian]

22- Abaszadeh MM, Nikbakht A, Vaskoui Kh. Assessing educational Needs of nurse managers affiliated with state hospital. Iranian Journal of Nursing Research. 2010; 4(15), 16-24. [Persian]

23- Valdez AM. Educational priorities for future of emergency nursing. Advanced Emergency Nursing Journal. 2009; 31(4):337-53.

24- Gibson JM. Using the Delphi Technique to identify the content & context of nurse's continuing professional development needs. J Clinical Nurs. 1998; 7(5):451-55.

25- Ratnapalan S, Robert I, Hillare RI. Needs' assessment in post graduate medical education. Medical Education. 2002:7(8):1-5.

26- Marshall AP, Currey J, Aitken LM, Elliott D. Key stakeholders' expectations of educational outcomes from Australian critical care nursing courses: A Delphi study. Australian Critical Care. 2007; 20(3): 89-99.

27- Calzone KA, Jenkins J, Masny A. Core competencies in cancer genetics for advanced practice oncology nurses. Oncology Nursing. 2002; 29(9): 1327-33.

28- Schell ka. A Delphi study of innovative teaching in baccalaureate nursing education. Journal of Nursing Education. 2006, 45(11): 439-4.

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-20]

Educational need assessment of nursing personnel of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences using Delphi method

H. Dehghani (MSc)*[*1], Kh. Dehghani (MSc)[2], Kh. Nasiriani (PhD)[3], A. Dehghani (PhD)[4], H. Banaderakhshan (PhD)[5]

1,2,3,4- Shahid Sadoughi University of Medical Sciences-Yazd, Iran
5- Shahid Behshti University of Medical Sciences- Tehran, Iran

Received: 2 Aug 2012 ***Accepted: 4 Dec 2012***

Abstract

Introduction: Need identification is the first step in educational planning. Need assessment process acts as a foundation for defining goals and making a proper ground for organizing other important elements by identifying needs and focusing on priorities. This study was designed to assess the educational needs of nursing personnel in Shahid Sadoughi Hospital in Yazd- Iran.

Methods: This is a qualitative survey study using Delphi four- stages need assessment technique. The study population was nursing personnel of Shahid Sadoughi Hospital and the samples were those who tended to participate in the study.

Results: There was consensus among all participants about 16 priorities, in specific educational needs, and 17 priorities in general needs. Top prioritized needs were cardiopulmonary resuscitation (CPR), intensive care, ward equipment handling, cardiac nursing care and intubation and ECG. In general scope the needs were nursing rights, infection control and nursing management.

Conclusion: The need assessment showed general and specific educational needs of nursing personnel using Delphi technique. These results could use for continuing educational program managers in quality core improvement of Nursing.

Keywords: Educational needs assessment, Nursing continuous education, Delphi method

*Corresponding author's email: hamide.dehghani@yahoo.com

This paper should be cited as:
Dehghani H, Dehghani Kh, Nasiriani Kh., Dehghani A, Banaderakhshan H. ***Educational need assessment of nursing personnel of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences using Delphi method..*** Journal of Medical Education and Development. 2013; 7(4): 73-83

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-20]